

LITERKA

LISTOPAD 2015

Milí čtenáři,

měla jsem velké štěstí, že jsem na gymnáziu natrefla na skvělou učitelku češtiny. Právě ona ve mně začala probouzet hlubší zájem o literaturu a hladinku lásky k poezii mi v krvi udržovala po celou dobu studia i po mnoho let následujících. Díky ní jsem si začala všímat současného literárního dění, stala se návštěvníkem autorských čtení, párkrát jsem byla svědkem slavnostního vyhlášení literárních soutěží. Tam jsem poprvé na vlastní sedmnáctileté oči viděla básníky, které jsem do té doby znala pouze z knih a básní publikovaných v časopisech. Pozorovala jsem je z uctivé dálky se zatajeným dechem. Dnes se usmívám, ale tehdy pro mne ona setkání znamenala mnoho. Když jsme tedy letos vyráželi do Kunštátu na vyhlášení výsledků Literární soutěže Františka Halase, pocítila jsem opět ono slavnostní chvění. Ještě pořád jsem se dokázala vžít do kůže mladých básníků, kteří nečekají jen na verdikt poroty, ale mají také možnost setkat se s již zavedenými tvůrci. Uvědomila jsem si, jak důležité je vytvářet příležitosti pro setkávání autorů začínajících i takzvaně renomovaných. Jakou míru inspirace jim mohou předat, jak je mohou povzbudit, ponaučit nebo naopak umírnit. Jsem proto ráda, že pozvání na listopadové StřeDění přijali právě Vojtěch Kučera (básník a zároveň organizátor Literární soutěže Františka Halase) a mladí autoři, finalisté LSFH.

Pěkné dušičkové čtení Vám přeje
Petra Pichlová

Michaela Horynová: V zahradách

Je těžký opar nad Brnem
mlha a síra a děsná vůně ozónu
nasycená běloba oblohy
mlíčí vyplavené
z oken domů

Je těžká vzpomínka na původ
odpoutaná myšlenka
nebo pravdivost hmoty
průšleh
ze zahrad věčnosti

V zahradách mlčení
voda tříští se o vodu

NEJBLIŽŠÍ AKCE PAMÁTNÍKU PÍSEMNICTVÍ NA MORAVĚ

18. listopadu, 17 hodin, StřeDění: Literární soutěž Františka Halase pohledem Vojtěcha Kučery

O Literární soutěži Františka Halase, o její historii, jejích výhercích a nejmladší básnické generaci vůbec bude hovořit Vojtěch Kučera, (nejen) organizátor soutěže. Společně s ním vystoupí i finalisté z let 2012—2015 Pavel Zajíc, Petr Steindl, Marek Torčík a Vojtěch Velísek.

Akce se koná v rámci festivalu Den poezie, více informací na stránkách www.denpoezie.cz.

29. listopadu 2015, 13 a 14.30 hodin, Čas adventního očekávání

Workshop s květinářkou. Přijďte se inspirovat, jak vyzdobit své příbytky s nadcházejícím adventem. Program se opakuje ve dvou blocích, poprvé ve 13 hodin, poté ještě jednou ve 14.30 hodin.

2. prosince 2015, 17 hodin, StřeDění: Petr Šuleř

Beseda se zakladatelem Asociace muzeí a galerií České republiky a autorské čtení z jeho nově připravované knihy.

TRVAJÍCÍ VÝSTAVY

10. září — 6. prosince 2015, Tři generace tvůrců, rod Šuleřů

Současná literatura a výtvarné umění spjaté s rodem spisovatelů, historiků, výtvarníků a organizátorů kulturního života na severu i jihu Moravy.

HLEDÁME

V rámci právě probíhající výstavy Tři generace tvůrců, rod Šuleřů hledáme materiály vztahující se ke spisovateli Oldřichu Šuleřovi. Pátráme po dokumentech, písemnostech týkajících se jeho osobnosti i literární tvorby, máme zájem o jím signované knihy, bibliofilie. Jsme lačni také jednotlivých čísel časopisu Červený květ. Tento kulturně politický měsíčník vycházel v letech 1956—1969 v Ostravě a jedním z jeho šéfredaktorů byl krátce také Oldřich Šuleř. Zpočátku se v časopise objevovaly beletristické i obecně kulturní a odborné příspěvky autorů působících v severomoravském regionu. Mezi autory, kteří do časopisu pravidelně přispívali, patřil například Jiří Veselský. S časopisem jsou spjaty básnické začátky Jindřicha Zogaty či Vladimíra Macury. Literárněvědnými studiemi a recenzemi přispívali mimo jiné Milan Blahynka, Drahomír Šajtar nebo Oldřich Králík. Do knihovny či do sbírek Památníku písemnictví na Moravě hledáme zejména ročníky 1956 a 1963—1969.

Ve svém sběratelském úsilí však hledíme také do budoucnosti. Pro připravovanou výstavu o Gabriele Preissové hledáme vše, co se týká její osobnosti i díla. Obzvláště bychom si cenili dokumentů (např. korespondence) či signovaných knih. Stejně tak hledáme vše, co souvisí s básníkem Josefem Kainarem, zvláště s jeho moravským tvůrčím obdobím.

Pokud byste chtěli obdarovat literární sbírky Památníku písemnictví na Moravě, zavolejte nám na číslo 547 229 932 nebo napište na e-mailovou adresu p.pichlova@muzeumbrnenska.cz. Za vaši pomoc v naší detektivní činnosti velmi děkujeme.

NÁHODY NEEXISTUJÍ

Skrytá paměť Moravy, literární soutěž, kterou pro mládež vyhlašuje Jihomoravský kraj, vstoupila ve středu 21. října 2015 do svého jubilejního ročníku. Nové téma bylo slavnostně vyhlášeno v Památníku písemnictví na Moravě v rámci „desítkového“ podvečera, který byl uspořádán u příležitosti dvojnásobného jubilea spjatého s jeho činností. Ve stejnou chvíli jsme si připomněli desáté výročí otevření Památníku písemnictví na Moravě i vyhlášení desátého ročníku literární soutěže.

Pro tento školní rok zvolili organizátoři téma „Náhody neexistují“, které mohou soutěžící svými příběhy buď podpořit, nebo vyvrátit. Pokud hrdinové na náhody nevěří, události by na sebe měly logicky navazovat. Ale co když něco opravdu vypadá jako náhoda...? Soutěž je zaměřena na dosud nepublikované prozaické texty v českém jazyce. Je určena mladým lidem ve věku od dvanácti do devatenácti let, kteří rádi píšou — byť třeba zatím jen do „šuplíku“ — a chtěli by svůj text nechat zhodnotit odbornou porotou. Text mohou zájemci odeslat v pěti kopiích společně s podepsanou přihláškou do 31. března 2016 na adresu: Památník písemnictví na Moravě, Klášter 1, 664 61 Rajhrad. O soutěži budeme průběžně informovat na jejích facebookových stránkách i na stránkách organizátorů (www.muzeumbrnenska.cz a www.masaryk.info) a vyhlašovatele (www.kr-jihomoravsky.cz). Slavnostní dekorování vítězů spojené s jejich autorským čtením se bude odehrávat na Slovanském hradišti v Mikulčicích v červnu 2016.

GENIUS LOCI

Pokud míříte na sever Moravy, nemůžete jej minout. Kolika z vás se již mnohokrát mihlo za oknem rychlíku na Olomouc nebo Ostravu. Kolik z vás již poznalo jeho nádraží a okolí, když došlo k dopravní kolizi a muselo se přeseďat (a kde jinde než v dopravním uzlu mezi Brnem a Olomoucí?). Město, kterému se přezdívalo „zelené“ díky skupinám mladých mužů, kteří si v něm odkrucovali svou brannou povinnost. Město, které tak neblaze proslavil jeden z jeho slavných rodáků. Zasloužilí obyvatelé by se ale jistě bránili, že vojenskou vysokou školu najdete na vzdáleném návrší zvaném „Kozina“ a rodný domek neslavného komunistického prezidenta v okrajové části Dědice.

Město zvětšil také filmový výrok Bolka Polívky alias Bohumila na vrub zdejšího piva. A tzv. Dinovláček, který vás zaveze do nedalekých Marchanic, kde dnes na místě původního koupaliště vyrostl jeden z největších dinoparků u nás. Aby parků nebylo málo, musíme zmínit ještě Aquapark. A aby parků nebylo zase příliš mnoho, zdůrazněme, že místní zoologické zahradě se důsledně říká zookoutek.

Ale závažně. V nedaleké vesnici Rychtářov spatřil světlo světa jeden z dalších slavných rodáků, Alois Musil. V jiném blízkém městečku se zase narodil spisovatel Karel Dvořáček, jehož jménem se honosí místní knihovna. Do města se naopak přistěhoval František Obzina, který zde založil (později věhlasnou) tiskárnu. Pokračovat bychom mohli dále. Zkrátka, je to město s bohatou kulturní tradicí i současným — zejména divadelním a literárním — životem. Uhodli jste, o kterém městě píšu? Ano, je to Vyškov. (pp)

3

otázky pro Vojtěcha Kučeru

Můžete čtenářům Literky představit Literární soutěž Františka Halase?

Vřelý vztah básníka Františka Halase (1901—1949) k mladším autorům je obecně známým faktem. U nakladatele Václava Petra měl Halas v letech 1936—1942 na starosti redakci knižnice První knížky, v níž uváděl do literatury mladé básníky. Pod jeho patronací tehdy do české literatury vstoupili takoví básničtí velikáni jako např. Jiří Orten, Jiří Kolář či Josef Kainar. Intenzivní kontakt s mladou generací Halas udržoval až do samého sklonku svého života.

Tuto část Halasova odkazu se již více než čtyři desetiletí snaží připomínat i literární soutěž nesoucí básníkovu jméno. Literární soutěž Františka Halase je určená začínajícím básníkům ve věku od 15 do 29 let a probíhá nepřetržitě od roku 1972. Od svého vzniku se soutěž konala pod hlavičkou Okresního kulturního střediska v Blansku, v letech 1993 až 2011 pod patronací Muzea Blansko. Od roku 2012 jsou organizátory Město Kunštát, Kruh přátel umění města Kunštát a Společnost přátel mladé poezie. Soutěž je vyhlašována květnu, uzavírka zasílání příspěvků je zpravidla po dvou měsících ode dne vyhlášení, vyvrcholení ve formě dvoudenního setkání deseti finalistů, představení jejich tvorby a vyhodnocení probíhá v říjnu v rámci Halasova Kunštátu.

Cílem soutěže je podchytit mladé literární talenty, umožnit vzájemnou konfrontaci jejich tvorby a dát nejlepšímu příležitost práce publikovat a propagovat je. Podrobné informace k soutěži jsou k dispozici na internetové adrese <http://lsfh.webnode.cz>.

Dají se najít společné znaky literární tvorby současných mladých básníků? Liší se v něčem od tvorby Vaší básnické generace?

To jsou spíše otázky pro literárního teoretika, kterým nejsem. Řekl bych, že současná „nejmladší“ česká poezie je specifická svou rozmanitostí. A to mě na poezii fascinuje! Je jenom jedna, ale každý si k ní hledá svou vlastní cestu... Pokud jde o nějaký rozdíl od generace předchozí, tak hlavní je, myslím, v podhoubí. Před dvaceti lety jsme prostě nebyli on-line. S masovým nástupem globálních sítí se diametrálně proměnily publikační možnosti, nicméně potenciál tzv. internetové poezie (nikoli „poezie uveřejněné na internetu“), tedy poezie, která s pravidly virtuálního prostoru aktivně pracuje a spoluvytváří tak jeho možnosti, na své naplnění stále čeká.

Co pro mladého autora znamená vítězství v Literární soutěži Františka Halase? Otevírá výhra další publikační možnosti?

Když jsem na přelomu let 2006/2007 přebíral dramaturgii soutěže, měl jsem následující vizi: vytvořit z „oblastní“ literární soutěže celostátně uznávaný publikační prostor pro mladé básníky, hodný jména svého patrona, a vydávat „vítězům“ soutěže knihy. Obojí se, myslím, podařilo — od roku 2013 vychází samostatná knižní Edice LSFH, ve které dosud vyšly tři básnické prvotiny vybraných finalistů soutěže. V bezprostřední návaznosti na svou účast v Literární soutěži Františka Halase tak zatím knižně debutovali Pavel Zajíc (Ona místa, 2013), Klára Šmejkalová (Naživo, 2014) a Michaela Horynová (V zahradách, 2015). Řada dalších finalistů dostala příležitost představit svou tvorbu v literárních časopisech, v rozhlasu či na autorských čteních...

Pro dokreslení připojuji ještě jeden výčet: Od roku 2007 vstoupilo svou knihou do literatury hned několik oceněných účastníků soutěže: Aleš Kauer (35. ročník LSFH) se knižně představil sbírkou Reliéf Atlantiku nesluší suchozemcům (2007), na kterou navázal knihou Dynamika s harmonickou opojností (2011). Laureát 37. ročníku LSFH Ondřej Hložek knižně debutoval v roce 2011 básnickou sbírkou Tížiny (následovala sbírka Domů, 2013), Michaela Schwarzová a Natálie Paterová, oceněné ve 39. ročníku LSFH shodně uznáním poroty, vydaly své básnické prvotiny v roce 2012 (Michaela Schwarzová sbírku Eroze hran, Natálie Paterová sbírku Uvnitř kosti duha). Knižní debut má za sebou rovněž laureát 39. ročníku LSFH Jan Delong, kterému v roce 2014 vyšla básnická sbírka Dušinec, o rok později (2015) debutoval básnickou sbírkou Noční služba v kamenolomu Václav Vomáčka, oceněný uznáním poroty ve 41. ročníku LSFH. Několik nejen básnických knih má na svém kontě Miroslav Černý, oceněný uznáním poroty v roce 2009, knižně publikoval rovněž David Kořínek (uznání poroty 2014). Básnickou sbírku vydali i Petr Mezihorák (finalista 2012) a Přemysl Krejčík (finalista 2014, 2015).

VOJTĚCH KUČERA (*1975) je autorem básnických sbírek Samomluvy (Vetus Via, 2000), A hudba? (Host, 2005) a Ne-hybnost (MaPa, 2010). Vystudoval geografii na Masarykově univerzitě v Brně. Dlouhou dobu působil jako šéfredaktor revue Weles, kterou založil společně s Bogdanem Trojakem. Na organizaci a dramaturgii Literární soutěže Františka Halase se podílí od roku 2007.

O FESTIVALU DEN POEZIE

Festival Den poezie se každoročně odehrává v desítkách měst po celé České republice na počest narození Karla Hynka Máchy a již několik let je počtem akcí nejrozsáhlejším festivalem poezie v naší zemi. V rámci Dne poezie pro vás desítky regionálních aktérů z řad škol, knihoven, literárních spolků, klubů, divadel, muzeí i jednotlivců připravují literární večery, výstavy, divadelní představení i jiné zajímavé akce, na které je vstup zdarma. Den poezie je ukázkou vzájemné propojenosti lidí, kteří mají rádi kulturu, a poezii především. Do letošního festivalu se zapojuje i Památník písemnictví na Moravě programem listopadového StřeDění.

Z NAŠEHO DEPOZITÁŘE

Marcela Mikulášková, rodným jménem Večeřová, se narodila v Brně 31. ledna 1951. Vystudovala činoherní herectví na Divadelní fakultě JAMU, v ročníku se setkala například s Bolkem Polívkou, Nikou Brettschneiderovou či Dášou Bláhovou, s nimiž začala posléze účinkovat v Divadle Husa na provázku. Po dvouletém angažmá nastoupila v roce 1973 do Divadla pracujících v někdejší Gottwaldově, kde se seznámila s hercem Ondřejem Mikuláškem — synem básníka Oldřicha Mikuláška. O pět let později se narodil jejich jediný potomek, syn Jan, který je dnes jedním z nejvýraznějších českých divadelních režisérů. Mezi větší role Marcely Mikuláškové patřily například Irina ze Tří sester, Ismena z Antigony či Manon Lescaut. Ke konci zlínského období se Mikulášková začala zajímat také o divadelní režii. V roce 1990 měla premiéru její inscenace Williamsovy hry Království boží na zemi. O tři roky později se s rodinou přestěhovala zpět do Brna. Zemřela náhle 7. ledna 2004. V roce 2005 vyšel v nakladatelství Petrov její posmrtný debut Korále okolo hrdla.

Sbírka literárního archivu Památníku písemnictví na Moravě byla v letech 2006 a 2008 díky štědrým dárcům Janu Mikuláškovu a Aleně Houšťové obohacena o rukopisy a strojopisy básní Marcely Mikuláškové. V našem archivu jsou uloženy i dosud nepublikované básně a prózy. Vzácnou perličkou je dopis, který manželům Mikuláškovým adresoval Jan Skácel. Doporučuje v něm, aby se jejich potomek jmenoval stejně jako on — Jan. Mezi materiály neliterární povahy dominují fotografie básnířky.

STŘÍPKY... ZE SEMINÁŘE MUZEJNÍCH KNIHOVNÍKŮ

Začátkem září se v Brně konal 39. seminář muzejních knihovníků pořádaný Asociací muzeí a galerií v ČR. V rámci exkurze jsme kolegy z celé republiky přivítali i u nás v Rajhradě. Prohlédli si klášter, expozice Památníku a hlavně historický sál benediktinské knihovny, kam jsme pro ně připravili ukázky z rukopisné sbírky. V rámci semináře bylo několik příspěvků věnováno zpřístupňování unikátních knih odborníkům i veřejnosti prostřednictvím digitalizace a sdílení záznamů v knihovní síti.

Prostory benediktinského kláštera v Rajhradě jsou rekonstruovány pro Památník písemnictví na Moravě (Muzeum Brněnska) s pomocí finančních prostředků Jihomoravského kraje, Norských fondů a Regionálního operačního programu Jihovýchod.

Muzeum Brněnska
PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

Literka, Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Klášter 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136
Odpovědný redaktor: Libor Kalina
Redaktor: Petra Pichlová
Vychází jedenáctkrát ročně, číslo 10, ročník 9, 28. 10. 2015
MKČR E 21218
www.muzeumbrnenska.cz
Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257